

випускників закладів освіти різного рівня акредитації більш затребуваними та конкурентоспроможними.

Ще одним важливим методологічним підходом у неперервній підготовці здобувачів освіти соціономічного профілю є онтодидактичний підхід, що ґрунтується на інтеграції онтології та дидактики для ефективного, практико-орієнтованого, професійно-прикладного, цілісного навчання майбутніх фахівців. Даний підхід враховує важливість розвитку індивідуальності студента, його особистісних, професійно важливих якостей, здібностей та інтересів. Онтодидактичний підхід ґрунтується на припущенні, що розуміння світу, соціальної дійсності, реалій трудової діяльності формується через взаємодію студента з навколишнім середовищем і професійною практикою. Тому при реалізації онтодидактичного підходу акцент робиться на професійно-особистісному розвитку здобувачів освіти через практичну діяльність, рефлексію, самостійну роботу та індивідуальні дослідження.

Сучасні методологічні підходи до управління якістю фахової підготовки фахівців допоміжних професій у системі «фаховий коледж – ЗВО – ДПО» спрямовані на створення стійкої та ефективної системи неперервної професійної освіти, яка задовольняє потреби і роботодавців, і студентів, і представників соціономічної спільноти, і клієнтів, а також сприяє розвитку професійних компетентностей, культури та кар'єрному зростанню цих фахівців.

Список використаних джерел

1. Ганаба С. Методологічні підходи у сучасних педагогічних дослідженнях. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2025. № 4 (43). С. 77–90.
2. Дубасенюк О. А. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження: навч.-методичний посібник. Житомир: Полісся, 2016. 256 с.
3. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія / Д. В. Карамишев, Н. М. Гришина, О. В. Грибко, Т. В. Ревенко та ін.; за заг. ред. д. держ.упр., проф. Д. В. Карамишева. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2020. 180 с.

Світлана Калаур

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*

Юлія Гейко

*методист центру післядипломної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*

АДАПТИВНИЙ ПІДХІД ТА ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРАНТІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У публікації зосереджено увагу на розкритті доцільності використання адаптивного підходу у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників під час навчання у магістратурі. Розкрито потенціал інтерактивних технологій для вдосконалення освітнього процесу та стимулювання магістратнів до самовдосконалення.

Ключові слова: *адаптивний підхід, інтерактивне навчання, майбутні фахівці соціономічного профілю, магістранти, освітньо-професійна програма.*

Навчання здобувачів освіти у магістратурі має вагомий вплив на процес самовдосконалення і саморозвитку. З огляду на це, під час розробки освітньо-професійної програми «Соціальне адміністрування у громаді» для професійної підготовки магістрів за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування в ТНПУ було враховано, що саме адаптивний підхід забезпечує ефективну діяльність відповідно до конкретної ситуації. Як доводять науковці [2], саме адаптивний підхід вважаємо найбільш доцільним і таким, що максимально повно відповідає індивідуальним здібностям здобувачів освіти та дозволяє перетворити магістрантів із пасивних отримувачів освітніх послуг на активних суб'єктів освітнього процесу, адже передбачає гнучке реагування на освітні запити відповідно до освітніх потреб кожного студента та при потребі зміну методів та форм навчання.

Головний акцент робимо на цілеспрямоване та системне використанням інноваційних технологій під час організації освітнього процесу для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, що повністю відповідає засадам адаптивного підходу та має суттєвий позитивний вплив на успішне завершення навчання у магістратурі й досягнення «акме» у професійній діяльності в соціономічній сфері.

Шляхом узагальнення напрацювань фахівців [1; 6; 7] до найбільш перспективних адаптивних технологій, які мають значний ефект у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників відносимо такі

інноваційні інтерактивні технології як-от: діалогічно-дискусійні; аналізу ситуацій; ігрові; навчання у співробітництві; тренінгові; фасилітаційне навчання; коучинг. Названі інноваційні технології можемо вважати адаптивними технологіями, адже вони безпосередньо підпорядковані принципу гуманізму, позитивно впливають на формування гностичних, проєктувальних, організаторських умінь та спрямовані на вдосконалення особистісно-професійного розвитку. Виходимо з тих міркувань, що запропонований спектр технологій є цінним з точки зору соціальної роботи з огляду на те, що охоплюють засоби, які спрямовані на розвиток внутрішнього потенціалу майбутнього фахівця соціономічної сфери та сприяють досягненню професіоналізму.

Варто наголосити на тому, що усі названі технології базуються на інтерактиві, що позитивно впливає на перехід соціально значущих цілей магістрантів в конкретні результати, адже забезпечують максимальну свободу у контексті професійного вдосконалення та забезпечують досягнення програмних результатів. Поділяємо позицію Н. Волкової у тому, що інтерактивні технології в сучасній українській «реальності» виступають не просто інструментом активізації навчання, а основою нової педагогічної культури, що поєднує гуманістичні й технологічні засади» [1, с. 9].

У методичному контексті запропонований спектр технологій, які використовують викладачі кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка передбачають два головних аспекти:

- по-перше, проєктування для кожного здобувача освіти індивідуальної програми професійного вдосконалення під час навчання в магістратурі;

- по-друге, якісне управління освітнім процесом професійного розвитку на основі акмеологічного супроводу освітнього процесу.

Саме під час інтерактивного навчання взаємодія викладача та магістрантів здійснюється на основі налагодження активного міжособистісного спілкування, що позитивно впливає на вільне висловлювання власних позицій та міркувань під час опанування освітніх компонентів загальної та професійної підготовки. Усе це спонукає здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти легше адаптуватися до освітнього процесу та системно працювати над підвищенням рівня ініціативності та креативності.

У нашому баченні [3; 4; 5] цілеспрямоване поєднання адаптивного підходу з інтерактивними технологіями володіє вагомою перспективою у

вирішенні завдання досягнення магістрантами високого рівня професіоналізму. Ці технології спрямовані на моделювання і коригування процесу вдосконалення особистості соціального працівника під час навчання, а також цілеспрямовано впливають на формування мотивації до самоствердження й усвідомлення себе вагомою частиною соціальної сфери нашої країни в непростих реаліях російсько-української війни. Результат, якого ми очікуємо від цілеспрямованого використання адаптивних технологій – сформована у майбутніх магістрів з соціальної роботи за спеціалізацією «Соціальне адміністрування у громаді» стійка здатність до самовдосконалення в умовах освітніх змін. Як показує наш власний практичний досвід, на відміну від традиційних технологій, інтерактивні технології, що базуються на адаптивному підході мають значно більший позитивний вплив на розвиток у студентів самостійності. Ця особливість є надзвичайно вагомою для роботи у соціальній сфері нашої країни.

У підсумку наголосимо на тому, що наш власний досвід дає змогу констатувати, що за умови активного використання інноваційних адаптивних технологій під час організації освітнього процесу магістрів з соціальної роботи за спеціалізацією «Соціальне адміністрування у громаді» дозволяє суттєво вдосконалити професійну компетентність та підготувати їх до адекватного реагування на усі виклики, які спостерігаються упродовж останніх десятиліть.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: Навчально-методичний посібник. 2-е вид. доп. і перероб. Дніпро, 2026. 260 с.
2. Єльнікова Г., Рябов О. Деякі питання організації адаптивного навчання в навчальних закладах. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2020. № 10 (19). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-01).
3. Калаур С. М. Акмеологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери засобами інтерактивних технологій. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 748. Педагогіка та психологія. Чернівці: Рута, 2015. С. 42–49
4. Калаур С. М. Інноваційні підходи у професійній підготовці фахівців соціальної сфери. *Розробка теоретичних моделей інтерактивних технологій в освітньому середовищі: Збірка матеріалів міжвузівського обласного науково-практичного семінару*. Тернопіль: Економічна думка, 2008. С. 12–16.
5. Калаур С. М. Шляхи практичного використання інтерактивного освітнього середовища під час формування готовності фахівців соціальної сфери до розв'язування конфліктів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*. Збірник

тез за матеріалами II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. та з нагоди святкування 30-річчя кафедри інформатики та методики її навчання (м. Тернопіль, 8–9 листопада, 2018): Тернопіль Осадца Ю.В., 2018. С. 184–187.

6. Морська Н. Л. Філософія та інтерактивні технології навчання у вищій школі. *Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції*. 2008. С. 105–108.

7. Мочаліна В. П. Інтерактивні технології навчання. *Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управління навчальними закладами*: матеріали 3-ої Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-методичної конференції, 5 грудня 2017 року : у 3 ч. / Упр. освіти, науки та молоді Херсон. облдержадмін. ; редкол.: В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко, І. Я. Жорова [та ін.]. Херсон : [Херсонська академія неперервної освіти], 2017. Ч. 3. С. 60–68.

Галина Лещук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи та
соціальної педагогіки,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль

Анастасія Бас,
студентка спеціальності 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль

РИЗИК ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ЯК НАСЛІДОК НЕРОЗВ'ЯЗАНИХ ЕТИЧНИХ ДИЛЕМ

У тезах здійснено комплексний аналіз взаємозв'язку між виникненням етичних дилем та розвитком професійного вигорання у соціальних працівників. Обґрунтовано актуальність проблеми в умовах сучасної практичної діяльності, що почасти є етично суперечливою та провокує виникнення морального дистресу. Розкрито зміст типових етичних дилем (розподілу, втручання, довіри та емоційного залучення), визначено основні пріоритети при їх вирішенні, а також проаналізовано їхній деструктивний вплив на психічний, фізіологічний стан та професійну поведінку фахівця. Зазначено, що ефективність протидії емоційному вигоранню та збереження професійної ідентичності залежить від